

زنجیره من بیروبا و من نیسلا من (۲)

منتها اقرأ الثقافة

زانی

پیویسته هته مییه کان

له سهر

هه موو موستمانان

www.iqra.ahlamontada.com

وهر گیلانی

نارام

چایی یه کهم

مکتبه

أهل السنة والجماعة

۱۹۹۷ ز

۱۴۱۸ هـ

ژماره ی سپاردن (۳۲۱) سالی ۱۹۹۷ ز

چاپخانه ی وهزاره تی پهروه رده

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ❀ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ❀
❀ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ❀ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ❀
❀ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ❀ لَكُمْ دِينُكُمْ
❀ وَلِي دِينٌ ❀﴾

سۆ بنچینهی گرنک

سۆ بنچینه هه ن له سه ر هه ر موسلمانێک پێویسته
بیانزانێ که نه مانه ن :

۱ - ناسینی خودا ۲ - ناسینی نایین

۳ - ناسینی پێغه مبه ر ﷺ .

۱ - ناسینی خودا :

خودا په روه ردگاری من و هه موو جیهانیانه به به خشش و
نیعمه ته کانی خۆی ، ته نها نه ویش په رستراوی منه و ، جگه
له و هیچ په رستراوی دیکه م نی یه .

۲ - ناسینی نایین :

نایینی من ، نایینی پیروزی ئیسلامه ، که بریتی یه له
خودانه دهست خودا به یه کتا په رستی ، و گوته رایه ل بوون
بۆی به و په ری مل که چی و به رانه ت ده ربرین له شیرک و
نه هلی شیرک .

۳ - ناسینی پێغه مبه ر ﷺ :

پێغه مبه ری من ﷺ ناوی ته واوی (محمد) ی کوری

(عبدالله)ی کوری (عبدال مطلب)ی کوری (هاشم)ی کوری
 (قوصی)یه ، قوصی له هۆزی قورەیشه . قورەیشیش
 له نه ته وهی عه ره به ، عه ره بیش له نه وهی (اسماعیل)ی
 کوری (ابراهیم)ه سەلات و سەلامی خودا له سه روان و
 له سه ر پیغه مبه رمان بیت .

بهنچینه و بنه رده تی نایین

نایینی ئیسلام له سه ر دووشتان دامه زراوه که بریتین له :
یه کهم : فه رماندان به په رستی خودا به ته نیاو
 هاندانی خه لکی له سه ری و دۆستایه تی کردن تیایدا ، و
 به کافر زانینی نه وانه ی به م شیویه خودا په رستی ناکهن .
دووهم : ترساندن و ناگادارکردنه وه له بریاردانی
 شیرک له په رستی خودا و توندو تیژی نواندن له ناست نه م
 مه سه له یه و دژایه تی کردن له سه ری و به کافر زانینی
 هه رکه سیک که نه نجامی بدات .

مهرجه کانی (لا إله إلا الله) ، له که

به لنگه کانی له قورشان و سونه تدا

یه کهم (العلم) زانینی مانا که ی به لادان (نفی) و
جیگیر کردن (اثبات) خودای گه وره ده فهرموی ﴿ فاعلم أنه
لا إله إلا الله ﴾ محمد (۱۹) .

واته : بزانه که هیچ پدراویکی به دهق نی یه تنهها
(الله) نه بی . وه ده فهرموی ﴿ ... إلا من شهد بالحق
وهم يعلمون ﴾ الزخرف (۸۶) .

واته : تنهها نه و که سانه شه فاعه تیان بو ده کروی و
سوودی لی ده بینن که شاید تی یان داوه له سه رهق واته ( )
لا إله إلا الله (به جوژیک که مانا که یان زانیبی و لایان
وون بی . .

هروه ها پیغه مبری خودا ﷻ ده فهرموی : « من مات
هو يعلم انه لا إله إلا الله دخل الجنة » رواه مسلم عن
شمان رضي الله عنه .

واته : هه كه سى له سه ر نه وه بمري كه بزاني هه
 په رستراويكي به ر ه و ا (ح د ق) نى يه جگه له (الله)
 نه و ا ده چي ت بو به ه ه ش ت .

دوهم : (اليقين) : د نيا بوون . كه بري تى يه له
 بوونى زانيارى يه كى ته و او د دربار ه ي (لا اله الا الله)
 و دوو ر بى له دوو دلى و شك و گومان . خوداى گه و
 ده ر موى ﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
 يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ
 الصَّادِقُونَ ﴾ ح ج ر ات (١٥) .

واته پروا داران نه وانه كه پروا يان هيناوه به خودا
 پيغه مبه ر ده كى ، پاشان هيج شك و گومان يكيان له دل
 دروست نه بووه ، و جيهاديان كړدووه له ريگاي خودا به ما
 و گيانيان . نا نه وانه پروا دارى راستگون .

[له م نايه ته پيروزه دا نه بوونى شك و گومان به مده
 د انراوه بو راستگويى پروا هينان به خودا و پيغه مبه ر ده كى
 ﷺ ، چونكه نه و كه سى شك و گومانى له دل د نا هه ي]

ئەوا لەدەغەل و دوو رووانە [پیتغەمبەری خواش ﷺ]
 دەفەرموی « أشهد أن لا إله إلا الله وأني رسول الله لا
 يلقى الله بهما عبد غير شاك فيهما إلا دخل الجنة »
 رواه مسلم .

واتە شایەتی ئەدەم هیچ پەرستراوی بەهەق نی یە جگە
 لە (الله) ، و منیش رەوانە کراوی خودام . هەربەندەیه ک
 لە رۆژی دواپی بەم دوو وشەیه بەخودا بگاتەو بەمەر جێک
 لەم بارەو شک و گومانێ لەدل دا نەبووبی ، ئەوا دەچیتە
 بەهەشت .

لە گێڕانەوێهێکی تردا هاتوو « ... لا يلقى بهما عبدا
 غير شاك فيهما فيحجب عن الجنة » رواه البخاري .

واتە لەرۆژی دواپی خودا بەهەربەندەیه کی بگاتەو و
 ئەو بەندەیه هیچ شک و گومانێ لەم دوو وشەیه نەبی
 ئەوا بەهەشتی لی قەدەغە ناکریت .

هەر وەها لە فەرموودەیه کی تردا پیتغەمبەری خوا ﷺ بە
 (ابهريرة) دەفەرموی « من لقيت من وراء هذا الحائط

يشهد أن لا إله إلا الله مستيقنا بها قلبه فبشره
بالجنة».

واته : نهودی پئی گه یشتیت له پشت نهم دیواره
له ناخی دلیه وه شایه تی ددها به (لا إله إلا الله) نهوا
مژدهی به ههشتی پئی بده .

سنن یهم : (الإخلاص) ، دلسوژی و خو
یه کلاکردنه وه بوخودا و دوورکه و تنه وه له شیرک بریاردان .
خودای به رزو مه زن دهفه رموی ﴿ لا اله الا الله الدين الخالص
... ﴿ الزمر (۳) .

واته : له سه ر خه لکی پتوسته به دلسوژی بچه ناو
نایینه وه به ته نهها خودا بپهرستن . ههرودها دهفه رموی ﴿ وما
أمرنا إلا ليعبدوا الله مخلصين له الدين .... ﴿ البينة (۵) .
واته : ته نهها فه رمانیان به وه پئی درا بوو که خودا
بپهرستن و به دلسوژی بچه نیتو نایینه که ی و دوور
بکه ونه وه له هه موز جوړتیک له جوړه کانی شیرک بریار دان .
پتغه مبه ری خوا ﷺ دهفه رموی : « أسعد الناس

بشفاعتي من قال لا إله إلا الله خالصا من قلبه أو
نفسه .

واته بهخته وهرترین کهس له روژی دواى به تکاکردنى من
که سیکه که به دلسوزی له ناخی دلیه وه ووتبیتی لا إله إلا
الله .

هروه ها ده فرموی « ان الله حرم على النار من قال
لا إله إلا الله يبتغي بذلك وجه الله عز وجل .

واته : خودا نهو که سهی له چوونه ناو دوزخ قه دهغه
کردوه که ووتوبه تی لا إله إلا الله ، مه به ستیشی تنها
ره زامه ندی خودای گه وه بی .

هروه ها ده فرموی « من قال لا إله إلا الله وحده لا
شريك له له الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير
مخلصا بها قلبه يصدق بها لسانه الا فتق الله لها
السماء فتقا حتى ينظر الى قائلها من أهل الأرض .
وحق لعبد نظر الله إليه أن يعطيه سؤاله » رواه النسائي

فی الیوم واللیلہ . واتہ : ئەوەی بێتی لا إله إلا الله وحده
 لا شریک له ﴿۱﴾ الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير ﴿۲﴾
 بەدڵسەوزی و لەناخی دڵیەوه بێ بە زوبانی
 دەرکی پێ بکات بەراستی بخاتەوه . ئەوا خودابۆ ئەم
 ووتەیە ئاسمان لەت دەکات . بۆ ئەوەی سەیری ئەو کەسە
 بکات کە ووتویەتی . هەر بەندەیەکی شەخس خودا سەیری
 بکات ئەوا هەقی خۆیەتی ئەوەی داوا بکات پێی
 ببەخشێ .

چوارەم : (الصدق) راستگۆیی . کە دووربێ لە درۆ
 و دوو ڕوویی .

خودای گەورە دەفەرموێ ﴿۳﴾ الم . أحسب الناس أن
 يتركوا أن يقولوا آمنا وهم لا يفتنون . ولقد فتنا الذين من

---

(۱) واتە هیچ پەرستراویکی بەهەق و بەڕەوا بێنراونی بە جگە لە (الله) . تەنیا یە و
 هیچ هارەشی نییە ، مۆلک و سامان هەمووی هی ئەوە و سۆیاس و ستایش هەر بۆ ئەوە
 ، بەسەر هەموو شتێکدا زال و توانا دارە .

بشفاعتي من قال لا إله إلا الله خالصا من قلبه أو
نفسه . »

واته بهخته وهرترین کهس له رۆژی دواى به تکاکردنى من
که سیکه که به دلسۆزى له ناخى دلیه وه ووتبیتى لا إله إلا
الله .

ههروهها دهفرموى « ان الله حرم على النار من قال
لا إله إلا الله يبتغي بذلك وجه الله عز وجل . »

واته : خودانهو کهسەى له چوونه ناو دۆزهخ قهدهغه
کردوه که ووتویهتى لا إله إلا الله ، هه بهستیشى تهنها
رهزامه ندی خودای گهوره بێ .

ههروهها دهفرموى « من قال لا إله إلا الله وحده لا
شريك له له الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير
مخلصا بها قلبه يصدق بها لسانه الا فتق الله لها
السماء فتقا حتى ينظر الى قائلها من أهل الأرض .
وحق لعبد نظر الله إليه أن يعطيه سؤاله » رواه النسائي

فی الیوم واللیلہ . واتہ : ئەوەی بێتی لا إله إلا الله وحده
لا شریک له له الملك وله الحمد وهو على کل شیئ
قدیر^(۱) بە دڵسوژی و لەناخی دڵیەوه بێ بە زوبانی
دەرکی پێ بکات بەراستی بخاتەوه . ئەوا خودابۆ ئەم
ووتیە ئاسمان لەت دەکات . بۆ ئەوەی سەیری ئەو کەسە
بکات کە ووتویەتی . هەر بەندەیکیش خودا سەیری
بکات ئەوا هەقی خۆیەتی ئەوەی داوا بکات پێی
ببەخشێ .

چوارەم : (الصدق) راستگۆیی . کە دووربێ لە درۆ
و دوو پووینی .

خودای گەورە دەفەرموێ ﴿الم﴾ . أحسب الناس أن
يتركوا أن يقولوا ءامنا وهم لا يفتنون . ولقد فتنا الذين من

---

(۱) واتە هیچ پەرستراویکی بەهەق و بەڕەدا بێنراونی بە جگە لە (الله) ، تەنیا بە
هیچ هاوبەشی نییە ، مولک و سامان هەمووی هێ ئەوە و سوباس و ستایش هەر بۆ ئەوە
، بەسەر هەموو شتیکدا زال و توانا داوە .

قبلهم فليعلمن الله الذين صدقوا وليعلمن الكاذبين ﴿
العنكبوت (٣، ٢، ١)

واته : نایا خه لکی و لیک ده دهنه وه که وازیان لی
بهیتریت تنها به وهی بئین پروامان هینا و تا قی نه کرینه وه ؟
به راستی نه وانی پیش نه و نیشمان تا قی کرده وه تا بو خودا
روون بی . کین نه وانه ی راستگون و نه وانه ش کتین که
در و ده کهن .

هروه ها دهنه رموی ﴿ ومن الناس من يقول آمنا بالله
وباليوم الآخر وما هم بمؤمنين يخادعون الله والذين آمنوا وما
يخدعون إلا أنفسهم وما يشعرون في قلوبهم مرض فزادهم
الله مرضاً ولهم عذاب أليم بما يكذبون ﴿ البقرة
(١٠، ٩، ٨)

واته : که سانیک ههن ده لئین پروامان هینا وه به خودا و
به رورژی دواپی که چی نه وانه پروادار نین . بهم ووتدیان فیل
له خودا و له پرواداران ده کهن . له راستی دا نه وانه فیل له
خویان ده کهن به لام ههستی پی ناکهن .

نهوانه نهخۆشی یان له دل دا ههیه و خودای گهورهش نهم
 نهخۆشی یه ی بۆ زیاد کردوون و له رۆژی دوايشدا سزایهکی
 به نیشیان بۆ ههیه بههۆی نهوهی پروایان نههیتاوه و درۆیان
 کردووه .

پیغمبهریش ﷺ دهفرموی : « ما من أحد يشهد أن
 لا إله إلا الله وأن محمدا عبده ورسوله صدقا من قلبه
 الا حرمه الله على النار » متفق عليه .

واته : ههركهسێ شایهتی بدات به لا إله إلا الله
 محمد رسول الله بهراستی له ناخی دلیهوه .. نهوا خودای
 گهوره نایخاته ناو ناگر و لێ ی قهدهغه دهکات .

پێنجهم : (المحبة) خوڤشوێستن . بوونی
 خوڤهویستی بۆ نهم ووشهیه و نهو شتانهی دهلالهت له
 سهزیدهوه دهکات ، دلخۆش بوون پێ یهوه .

خوای گهوره دهفرموی ﴿ ومن الناس من يتخذ من دون
 الله أندادا يحبونهم كحب الله والذين ءامنوا أشد حبا لله
 .... ﴾ البقرة (۱۶۵) .

واته : خه لکانیک هه ن هندی شت هه لده بئترین و
 خوشیان دهوین به راده ی خوشیستی خودا ، به لام پرواداران
 زۆربه توندی و له هه موو شتی زیاتر خودایان خوش دهویت .
 ههروه ها دهه رموی ﴿ یا ایها الذین ءامنوا من یرتد منکم
 عن دینه فسوف یأتی الله بقوم یحبهم ویحبونه اذلة علی
 المؤمنین أعزّة علی الکافرین یجاهدون فی سبیل الله ولا
 یخافون لومة لائم ... ﴾ المائدة (۵۴) .

واته : نه ی گرو ی پرواداران هه رکه سی له نیوه له
 نایینه که ی خو ی هه لگه پتیه وه ، نهوا خودا نه ته وه به کی تر
 دینی که خوشی دهویت و خوشیان دهویت . به رامبه ر به
 موسلمان نه رم و به به زهیین ، به رامبه ر به بی باوه ران توندو
 تیژ و سه ربه رزن و تیده کۆشن له رتگای خودا و له لۆمه ی
 لۆمه کاران ناترسن .

پیغه مبه ری خوا ﷺ دهه رموی « ثلاث من کن فیہ
 وجد حلاوة ایمان أن یكون الله ورسوله أحب الیه مما
 سواهما وأن یحب المرء لایحبه إلا لله وأن یکره أن یعود

في الكفر بعد إذ انقذه الله منه كما يكره أن يقذف في النار » متفق عليه . واته : ههركهستی نهم سنی جهسه تهی تیدا هه بی ، شیرینی نیمانی چه شتوه ، خودا و پیغه مبهه کهی له هه موو شتی لا خوشه ویست تری بی . هه مرؤئیکی خوشویست تهنها بو خودا خوشی بوئی . وهه لگه رانه وهی له نیسلامه وه بو کوفر هه نده لا ناخوش بی که چۆن لای ناخوشه بیهاو یته ناو ناگر .

شهم : (الانقیاد) مل که چ بوون بو فه رمانه کانی خودا وه خودانه دهستی که بریتی یه له نه نجامدانی نه رکه کان به دلسۆزی بو خودا و به به مه بهستی رازی کردنی .

خودای گه وره ده فره موئی : ﴿ وَأَنِبُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُوا لَهُ ﴾ الزمر (۵۴) .

واته : بگه پینه وه بو لای پهروه دگسارتان و خوتانی به دهسته وه بدهن . وه ده فره موئی ﴿ وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ ﴾ النساء (۱۲۵) .

واته : نهو کهسه باشتړین نایینی ههیه که به دلسۆزی
 مل کهچی خودا بښو کردهوی چاکیش له لھام ېدات . وه
 دهفرموی ﴿ ومن یسلم وجهه لله وهو محسن فقد استمسک
 بالعروة الوثقی ﴾ لقمان (۲۲) . واته : نهو کهسهی
 به دلسۆزی مل کهچ بښو خودا و چاکه بکات نهوا
 دهستی گرتووه به دهسته به نديکی تووند (واته : لا
 إله إلا الله) .

وه دهفرموی ﴿ فلا وربك لا يؤمنون حتى يحكموك فيما
 شجر بينهم ثم لا يجدوا في انفسهم حرجا مما قضيت
 ويسلموا تسليما ﴾ النساء (۶۵) واته : سویند به
 پهروه ردگارت ! نهوانه ئیمانیان نی یه تا بۆ حوکم کردن
 نهیه نه لای تو . له سر نهو کیشه و ناکوکیانهی له
 نیوانیاندا روو ددهات . پاشان نابښ هیچ گری و گولیکیان
 له دلدا بښنیت له دواي نهوی که حوکمه کهت بۆ دان ،
 وه ده بښت به ته وای مل کهچ بن .

پیغه مبه ریش ﷺ دهفرموی : « لا يؤمن احدکم حتی

يكون هواد تبعاً لما جئت به « (۱) .

وايه : هيچ كه سينك له نيمه ئيمانى نى يه تا نهفس و
ناره زوى شوتن كه وتوى نهوه نهبتى كه من پى ي هاتوم .
نهسه برىتى يه له مل كهچ بوونى تهواو و به ته وارى
خودانه دهست !

حوتهم : (القبول) ودرگرتنى لا إله إلا الله ، و دور
بى له رت كرده نهوه ، خواى گه وره دهفه رموى ﴿ وكذلك
ما أرسلنا من قبلك في قرية من نذير إلا قال مترفوها إنا وجدنا
آباءنا على أمة وإنا على آثارهم مقتدون ﴾ قل أولو جئكم
بأهدى مما وجدتم عليه آباءكم قالوا إنا بما أرسلتم به كافرون
﴿ فاتقنا منهم فانظر كيف كان عاقبة المكذبين ﴾ الزخرف
(۲۳، ۲۴، ۲۵)

وايه : ئيه له هه ر ئاوه دانى يه ك پتفه مبه ريكمان
رده وانه كرد بى نهوا هه ميشه (پياو ما قول) ! و كار
(۱) حديث ضعيف . فيه تعيم بن حماد . وهو ضعيف وقال الحافظ في « التقریب »
وهو صدوق يخطئ كثيرا . ولكن معناه صحيح .

به دهسته كان ووتويانه : باب و باپيرانان له سهر ريگايه ك
 بوون ، نيمه ش شويتن پي ي نهوان هه لسه گرین نينجا
 پيغه مبه ره كه ووتی : دهی نه گهر من نايينتيكي باشترم بۆ
 ئيوه هيتا بي له وهی كه له باب و باپيرانان بۆ جی ماوه .

- ووتيان : نه وهی ئيوه پي ي هاتوون نيمه بهروامان پي
 ی نيه . (نينجا تۆله مان لي سهندن ، جا بهروانه چاره
 نووسی نهوانه چۆنه كه باوهريان به نايه ته كانی خودا نه
 هيتاو به درۆيان خسته وه . وه ده فەرموئ ﴿ انهم كانوا اذا
 قيل لهم لا اله الا الله يستكبرون ﴾ ويقولون ائنا لتاركوا
 ءالهننا لشاعر مجنون ﴿ صافات (٣٦، ٣٥) .

واته : نهوانه نه گهر پي يان بوتري لا اله الا الله ،
 [هيچ بهرستراوتيكي به ههق ني يه جگه له (الله)] نهوا
 لوت بهرزی دهنوتنن ده ليتن ، نايان نيمه واز بهيتين له
 بهرستراوی خۆمان بۆ شاعيريكي شيت .

پيغه مبهري خوا ﷻ ده فەرموئ : ﴿ مثل ما بعثني الله
 به من الهدى والعلم كمثل الغيث الكثير أصاب أرضا

فكان منها تقيّة قبلت الماء فأنبئت الكلاً والعشب
الكثير ، وكانت منها أجادب أمسكت الماء فنفع الله
بها الناس فشريوا وسقوا وزرعوا وأصاب منها طائفة
أخرى إنما هي قيعات لا تمسك ماء ولا تنبت كلاً ، فذلك
مثل من فقه في دين الله ونفعه ما بعثني الله به فعَلِمَ
وعَلِمَ ومثل من لم يرفع بذلك رأساً ولم يقبل هدى الله
الذي أرسلت به » رواه البخاري عن أبي موسى رضي
الله عنه .

واته : نمونەى ئەو هيدايت و عيلمەى كە خودا منى
پەى دەوانە كەردووەت بە خەلكى رابەگەيەنم .. وەكو
بارانىكى زۆر و چەوايە دەبارتتە سەرزەوى يەك .. جا
هەندى لەو زەوى يەك و بە پيسته ناوى بارانە كە
هەتە مژى و لەودى و گياى زۆر دەرويتى .. هەندىكى ترى
زەوى بى پيسته .. بەلام ناوەكە دەرگرتە خوۆ تيايدا دەووستى
، بەمەش خودا كەلك بەخەلكى دەرگەيەنتى ، و لى
دەخۆنەود و ناژەلەك نياى پەى ناو دەدەن و كشتوكالى پەى

دهكهن . بهشيكي تر له زهوى يهكه نه ناو دهگريسته خوځى و نه گيسا دهپويښتى .. جا نهو سى جوړه زهوى يه وهكوئډو خهلكانهن كه نايينيان بوها توه . هه ندى له نايينى خودا حالتى دهن و كه لك وهرده گرن لهو هيدا يه تهى هيناومه و خه لكيش فير دهكهن .. وه هه ندى كيشيان سه ريانى پى بهرز ناكه نه وه [سوودى لى وهرنا گرن ، بهلكو تنها وهرى ده گرن و بوكه سانى تر نه قلى دهكهن] .. وه هه ندى كيان هه ر له بنه په توه نهو هيدا يه تهى خودا وهرنا گرن و باوه پناه يتن به نايينى خودا .

هه لوه شينه ره وه كانى ئيسلام

(نواقض الاسلام)

* هه لوه شينه ره وه كانى ئيسلام (١٠) دهن .
 يه كه : شيرك برياردان له پهرستنى خوادا ،
 هه روه كو ده فهرموى ﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا
 دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ... ﴾ النساء (٤٨) .

واته : خودا هه رگيز له وه خوش نابى كه هاوبه شى بو

بېرېار بدری ، نه گینا له هه موو تاوانی کی تر خوڅ ددې بڼ
 هه رکه سنی که خوی ویستی له سه ر بڼ . وه دده رموی
 ﴿..... انه من یسرك بالله فقد حرم الله علیه الجنة و مأواه
 النار وما للظالمین من أنصار﴾ المائدة (۷۳) .

واته : له راستیدا نهودی هاو به شی بڼ خودا بېرېار بدات .
 نهوا خودا به هه شتی لنی قه دده دهکات و جیگا که ی دوزخ
 ددې بڼ . وده وانه ی سته مکارو زوردارن که سیک نی یه
 پالېشتیان بڼ و سه ریان بخت .

دوهمه : هه رکه سنی واسطه دابنې له نیوان خوی و
 خودا ، و لیتیان بېارته وه و داوای شه فاعه تیان لنی بکات
 و پشتمان بڼ ببه سستی ، نهوا به کتوړای زانایان به کوفر
 داده نریت .

سپڼیهم : هه رکه سنی موشریکه کان به کافر دانه نی ،
 یان گومانی هه بڼی له کوفر دکه یان و رتیار و مه زه به کانیان
 به راست بزانی نهوا نهو که به کافر ددیت .

چوارهم : هه رکه سنی بړوای وایي که رتیار یی کیکی

تر له ریبازی پیغه مبهړ ﷺ ته واو تره ، یا حوکمی یه کیتی
 تر له حوکمی نه و به با شتر بزانی ، وه کو که سانیک حوکمی
 طاغوته کان به چاکتر ده زانن له حوکمی پیغه مبهړ ﷺ نه و ده ش
 وه کو نه وانی تر به کوفر داده نریت .

پینجهم : هر که سی شتیکی پین ناخوش پین له وهی
 پیغه مبهړ ﷺ پین ی هاتووه نه گهر چی کارشی پین بکات
 نه واکافر بووه .

ششم : هر که سی گالت به شتیک له نایینی
 پیغه مبهړ ﷺ و یا به پاداشت و سزاکانی خدا بکات نه واکافر
 بووه . خودای گه وره ده فرموی ﴿ ... قل ابالله و ایااته
 ورسوله کتم تستهزون * لا تعتذروا قد کفرتم بعد ایمانکم
 ... ﴾ التوبة (٦٥، ٦٦) .

واته : نایا گالت به خودا و نایه تکانی و به
 پیغه مبهړ که ی ده که ن ؟ !
 پاساو مه هینه وه ، نیه کافر بوون له دوا ی نه وهی که
 پرواتان هیتا بوو .

حقوقهم : (السحر)^(۱) : (جادوگره‌ری) ، و
 (صرف)^(۲) و (عطف)^(۳) یش به شیکن له سیحر ،
 هدرکه سی جوریک لهم جورانه‌ی سیحریازی نه نجام بدات ،
 یانی پی‌ی رازی بیت نه‌وا کافر ده بیت .

خودای گه‌ورده دده رموی : ﴿ وما یعلمان من أحد حتی
 یقولاً إنما نحن فتنه فلا تکفر ﴾ البقره (۱۰۲) .

واته : نه‌و دوو فرشته‌ی که خودای گه‌ورده بو‌تاقی
 کردنه‌وده هینابرونی یه سه‌رزده‌وی ، هیچ که‌سیکیان فیری
 سیحر نه‌ده‌کرد تا پی‌یان نه‌ووتبایه نیمه له‌لایه‌ن خوداوه
 نیردراین بو‌تاقی کردنه‌ودی نی‌وده جا خوتان کافر مه‌کن .

---

۱ : سیحر : بریتی به نه‌شتنک که هنیه‌کی شاراوه‌هین ، و ده‌سیحر که زده‌وک ته‌سه‌ر صرف
 به‌نیازی خودا : به‌لام خودای گه‌ورده به نه‌نجامه‌انی رازی نی‌به و ری‌ی بین نه‌داوه نه‌واش
 به‌سوزشته : ز به‌چنه‌روته ویا ده‌و ده‌و و ده‌و که نیشک نه‌نجاه ده‌دیت .

۲ : صرف : بریتی به نه‌دوورسته‌وده نیشک گیردنی دلی دووگه‌س .
 ۳ : عطف : بریتی به نه‌نیشک گیردنه‌ودی دلی دووگه‌س و دروست گردنی خرتنه‌وستی
 نه‌ننو به نه‌

هیشتهه : پشستیوانی کردن و یارمه تی دانی
 موشریکان له دژی موسلمانان . خودای گه وره دهفه رموی
 ﴿ومن يتوله منكم فإنه منهم إن الله لا يهدي قوم الظالمين﴾
 المائدة (۵۱) .

واته : هه رکهستی پشتیوانی کافره کان بکات نهوا له گهل
 نهوان حیسابی بۆ ده کری ، و خودا رتنمووی گه لی
 سته مکاران نادات .

نۆیهه : هه رکهستی بپروای وابتی کهوا کهسانیک
 هه ن مه ودا یان هه یه و رتیان پی دراوه له شه رعه تی
 پیغه مبه ری خودا ﷻ ده رچن هه روه کهو چون به نده ی خودا
 (خضر) ری ی پیدرا بوو له شه رعه تی (موسی) علیه
 السلام ده ر بچی . . نه م جو ره بۆ چوون و لی کدانه وه یه ،
 مرۆف کافر ده کات .

دهیهه : روو وه رگه تیران له نایینی خودا به جو ریک
 نه فتری بیی و نه کاری پی بکات . . خودای گه وره دهفه رموی
 ﴿ومن أظلم ممن ذكر بآيات ربه ثم أعرض عنها إنا من

الحرمین منتقمون ﴿ السجدة (۲۲) .

واته : کئی هدیه لهو کهسه سته مکار بئ که نایه ته کانی
خودای (وه بیر بهیتریتته وه و نیشانی بدرئ و بوی روون
بکرتته وه) نجا دواى نه وه نکولی لئ بکات و رووی لئ
وه ریگیت و له بیر خوی بیاته وه به جوریکى وا که له مه و
پیش هه نه یزانیبی نه وهی بهم شیویه بئ نه وا خودا تۆله
له تاوانباران ده سینیتته وه !

* نهم خالانه ی باس کران له (هه لوه شینه رده و کان) هیچ
جیاوازی یه ک نی یه له نیتوان یه کتیک به گالته بیکا یا
به راستی یا له ترسان بئ ته نها نه وه کهسه نه بئ که زۆری لئ
ده کړئ .

نهم ده خاله ی باس کران زۆر ترسانکن و زۆریش روو
ده ددن جا پتوسته موسلمان خوی لیتیان بیاریزی . ترسی
له وه هه بئ نه بادا تنی بکه ویت .

[خۆمان به خودا ده پاریزین له وهی که ده بیته مایه ی
تووردی و سزای به نیشی] .

یه کخواناسی سی جوړه

یه کهم : یه کخواناسی له پوره دگارتی دا :

نهم جوړه یان بی پرواکان دانیان بی داهیناوه له سرده می
پیغمبر ﷺ به لام نهم دان پیته تانه نه یه تانه ناو نیسلام
. به لکو پیغمبری خدا ﷺ کوشتاری له گهل کردن و خوین
و مالیانی حلال کرد .

نهم جوړه یان بریتی یه له به تنها زانینی خدا له
کرده وکانی دا ، خودای گه وړه دده رموی ﴿ قل من یرزقکم
من السماء والأرض أمن یملك السمع والابصار ومن یرخرج
الحی من المیت ویخرج المیت من الحی ومن یدبر الأمر
فیقولن الله قلل أفلا تتقون ﴾ یونس (۳۱) .

واته : بلتی کتی روزیتان دده له ناسمان و زدوی ؟ یا کتی
گوچکه و چاره کانی نیودی به دده ته وده دروستی کردوون ؟
کتی زندوو له مردوو ددر دینتی و مردوو له زندوو ددر دینتی ،
و کتی کاروباری بوونه ودر دده به رتوه و هله دده سوړ دینتی ؟ !
دله تین (خدا) نهم هموو کارانه دهکات ! ددها پتیا بلتی

نایا له گهل نه وه دا که نیتوه دان به وه دا ده نیتن نه ی بۆ لێ ی
ناترسن و نایه رستن ؟ !

دووهم : یه کخواناسی له په رستراویتی دا :
نهم جوړه یان کیش شه و ململانی ی له سه ر بووه ،
له سه ر ده می کوئن و نوئ دا ، که بریتی یه له به تا کزانینی
خودا به کړده وه ی به نده کان (واته : کړده وه ی به نده کان
هه مسووی ته نها بۆ خودا بی) وه کو پارانه وه و له خوگرتن و
قوربانی دان و تکا کردن و ترس و پشت به ستن و گه رانه وه
هه رجوړتیکی تر له جوړه کانی تری په رستن که له قورنانی
پیرۆز و فەرمووده کانی پیغه مبه ر ﷺ به لگه ی له سه ر
هه بی .

سێ یهم : یه کخواناسی له زات و ناو سیفه ته کانی :
خودای گه وره ده فەرموئ ﴿ قل هو الله أحد ﴾ * الله الصمد
* لم یلد ولم یولد * ولم یکن له کفوا أحد ﴿ سوره
الاخلاص . واته : بلی نه وه خودای تاک و ته نیایه ، نه و
خودایه ی که جی ی نیازو ئومیتته ، که سی لی نه بووه و

له کەس نه بووه ، و ده کەس هاوتاو وینه ی وی نی یه ...
 و د ده رموی ﴿ ولله الاسماء الحسنی فادعوه بها وذرُوا
 الذین یلحدون فی اسمائه سیحزون ما کانوا یعملون ﴾
 الاعراف (۱۸۰).

واته : بۆ خودایه ناوه جوانه کانی ، جا به هزیانه وه له
 خودا بپارینه وه و واز بیتن له وانه ی پروا به ناوه کانی نایه نن
 و شیرکی بۆ بریار دده نن ، نه وانه پاداشتی کاره کانی خۆیان
 و د ده گرنه وه .

و د ده رموی ﴿ لیس کمثله شی وهو السمع
 البصیر ﴾ شوری (۱۱) .

واته : هیچ شتیک و ده کو خودانی یه ، و ده خودا بیهرو
 بینایه .

شیرک بریاره ان دژی یه گخوانداسی یه

شیرک بریاره ان سن جوژی هه نن :
 یه کهم : شیرکی گه ورده . دوو دم : شیرکی بچووک . سن
 یه : شیرکی شاراوو .

بیهکهم : شیرکی گه وره : خودای گه وره له م جوړه یان
 خوش نابیت و هیچ کرده و به کی باشی له گه لدا و نه ناگرت .
 هه روه کو د هه رموی ﴿ **إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا**
دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴾
 النساء (۱۱۶) . واته : خودا له وه خوش نابیت که
 هاو به شی بو بریار بدری ، جگه له وه له هه سوو تاوانیتکی
 تر خوش ده بیت بو هه رکه سی که خوی وستی له سه ربی ،
 هه رکه سی هاو به شی بو خودا بریار بدات نهوا گومرا بووه ،
 و له راسته ریگا دابراوه و هه روه ها د هه رموی ﴿ ... **وَقَالَ**
الْمَسِيحُ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مِنْ يُشْرِكْ
بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ
أَنْصَارٍ ﴾ المائدة (۷۲) . واته عیسا علیه السلام به
 (جوله که کان) ی راگه یاند خودا بیه رستن . نهو خودایه ی
 په روه ردگاری من و نیو دیه ، به راستی هه رکه سی هاو له بو
 خودا بریار بدات نهوا خودا به هه شتی لی قه ده غه ده کات و
 جیگای حه وانه وه ی نیو ناگر ده بیت . وه نه وانه ی زور دارو

سته مکارن . نهوا که سائیک نی یه سه ریان بخات .
 وده دفرموی ﴿ و قدما الی ما عملوا من عمل فجعلناه هباء
 منثوراً ﴾ الفرقان (۲۳) واته : لهو روژدی که خودای
 گه وره حیاب له گهل به نده کانی ده کات . نهوا کرده وی
 کافردکان و درناگری و وه کو گه لای هه لوه روی بابر دووی نی
 به سه ر دیت .

وده دفرموی ﴿ ... لئن أشركت لیحبطن عملک
 ولتکونن من الخاسرین ﴾ الزمر (۶۵) . واته : نه گهر
 هاوبهش بۆ خودا بریار بدهی ، نهوا کرده وه کانت نامیتن و
 خه ساروت مه ند ده بیت .

هه روده ها دفرموی ﴿ ... ولو أشركوا لحبط عنهم ما
 كانوا یعملون ﴾ الانعام (۸۸) . واته : نه گهر هاتور
 شیرکیان بۆ بریار بدا بوایه نهوا کرده وه کانیان به تال ده
 بو دوه .

شیرکی گهوره چوارجوره

۱ - شیرکی هاوار بۆ بردن و پارانهوه :

خودای گهوره دهفرموی ﴿ فَإِذَا رَكَبُوا فِي الْفَلَكَ دَعَا
اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴾
عنكبوت (۶۵) .

واته : کاتی سواری کهشتی دهبین (و مهترسی روویان
تیی دهکات) نهوا به دلتسوزی له خودا دهپارینهوه . بهلام
کاتی خودا رزگاریان دهکا و دهیانخاته سهر ووشکانی نهوا
شیرکی بۆ بریار دهدهن .

۲ - شیرکی نیهت و ویست و مهبهست :

خودای گهوره دهفرموی ﴿ مَنْ كَانَ يَرْيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ *
أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا
فِيهَا وَبَاطِلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ هود (۱۶، ۱۵) .

واته : نهوهی ژیاانی دونیا و خووشی و جوانیهکهی بوبیت

، نهوا نيمه له دونيادا پاداشتي نهوانه ددډينهوه و (رزق و
 روزيان بڼو فراوان ددکښين) بهيتي نهوډي هيچي لتي کهم
 بکهينهوه و بهيتي ۍ کردهوهکانيان . نا نهوانه له روزي
 دوايي دا تنهيا ناگريان بڼو هيه و کارهکانيان هيچ
 سوډنيکيان پي ناگهينتي و بهيتي هوډه ددروات .

۳ - شيرکي گوترايه لتي کردن :

خوداي گهوره ددفرموي ﴿ آتخذ أحبارهم ورهبانهم
 أرباباً من دون الله والمسيح ابن مريم وما أمروا إلا ليعبدوا إلها
 واحداً لا إله إلا هو سبحانه عما يشركون ﴾ التوبة (۳۱)

واته زاناکاني خوځيان ههرودها عيسايان عليه السلام
 کرد به خودا له جياتي په روډدگاري مه زن .. کهچي نهوانه
 فرمانيان بهوه پي دراېو خوداي تاک و تنهيا بپه رستن ،
 هه رخزي په رستراودو له غهيري نهو هيچ په رستراوتيکي تر
 ني په ، پاک و ټيگه رډي و دووري بڼو خودا له وډي که
 شيرکي بڼو بپارده ډون . ته فسيري نه م نايه ته هيچ دژواري
 په کي تيندا ني په که باس له گوترايه لتي کردني زاناکان و

خوا په رسته کان له سهرپيچي کړدنی فرمانی خدا ده کات ،
 له گدل پارانده لتيان ، هه روه کو پيغه مبهري خدا ﷻ
 روونی کړده بو هاوه لتي به ريز (عدي کوري حاتم) و لتي
 پرسي ننجنا ووتی : نيمه نه وانه مان نه ده په رست
 پيغه مبهريش ﷻ پي راگه ياند که واهه پرستنی نه وانه
 بریتی بووه له گوټرپايه لتي کړدنی قه شه و زاناکانيان له کاری
 دزی و سهرپيچي فرمانه کانی خدا .

٤ - شیرکی خوشويستن :

خودای گه وره دهه رموي ﷻ ومن الناس من يتخذ من دون
 الله أندادا يحبونهم كحب الله ... ﴿ البقرة (١٦٥) .

واته : خه لکاننيک هه نه ندي شت هه لده برترن
 له غه يري خدا و خوشيان ده و تين به و تينه خوشويستنی خدا .

جوړی دووهم له جوړه کانی شیرک

شیرکی بچووک : بریتی په له (ریا -

روپامی) (١١)

(١١) ریا : بریتی په له داو کړدنی پایه و ریز له نیو دلی خه لکی کاتی کاره چا که کانی
 به خه لکی نیشاندات .

خودای گه ورده دده رموی ﴿ فمن كان يرجوا لقاء ربه
فليعمل عملا صالحا ولا يشرك بعبادة ربه أحدا ﴾ الكهف
(۱۱۰) .

واته : نه و که سه ی نومیدی رایه به خودای خوی بگاترده
له رۆژی دواپی .. باکردهودی باش بکات و شیرکی تیندا
برپار نه دا و به دلسۆزی بۆ خودا نه نجامی بدات به بن
ریایی .

جۆری سنی یهه له جۆردکانی شیرک

شیرکی شاراهه :

پێغه مبهری خودا ﷺ له باره ی نهه جۆردیان دده رمویت «
الشرك في هذه الأمة أخفى من دبيب النملة السوداء
على صفاة سوداء في ظلمة الليل »

واته : شیرک برپاردان نه ناوگه لی من شاراهه تره له
رۆشتنی میرووله ی رده له سه به رده ی رده له تاریکی
شه ودا .

که فارده که شی نهه فەرمروده پیرۆزیه که پێغه مبهری

سەروره مان ﷻ ده فەرموی « اللهم اني أعوذ بك أن
أشرك بك شيئاً وأنا أعلم بأنّك لا إله إلا أنت لا
أعلم » .

واته : ئەي خودایە من پەنا دەگرم لەوەی شەرکت بۆ بێ یار
بەم لە کاتی کەم بیتزانم ، وەداوا ی لێخۆشبونت لێ دەکەم
لەوەی کە نایزانم .

کوفر دوو جوۆره

بەکەم : کوفری گەوره : مرۆڤ لە ئیسلام دەباته

دەرهوه :

ئەمەشیان پێنج جوۆری هەن :

۱ - جوۆری یەکەم : بێ باوەری بە درۆخستنەوه .

خودای گەوره ده فەرموی ﴿ ومن أظلم ممن أتى الله
كذباً أو كذب بالحق لما جاءه أليس في جهنم مثوى
للکافرین ﴾ العنکبوت (۶۸) .

واته : کێ هەیه لەو کەسە سەمکارتەر بێ کە درۆ به
سەر خودا هەلبەستێ و یا بپروای بە راستی نەبێ و ئەوەی

خودا ناردوویه تی به درۆی بخاتهوه ، نایا دۆزه خ جیگهی
ههوانهوهی بێ باوه‌پان نی یه ؟

۲ - جوۆی دووهم : بێ باوه‌پری سه‌ر پیچی کردن و پشت
هه‌لکردن و لووت به‌رزی نواندن له کاتیکدا نایینی خودا
به‌راستیش بزانی .

خودای گه‌وره ده‌فه‌رموی ﴿ وَإِذَا قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا
لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ ابَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴾
البقرة (۳۴) .

واته : ئیمه کاتی به‌ فرشته‌کاغان ووت : کرنووش به‌رن
بو‌ئاده‌م^(۱) ، نه‌وانیش هه‌موویان کرنووشیان برد ته‌نها
ئیبلیس نه‌بێ سه‌رپیچی کرد و خۆی به‌گه‌وره زانی ، جا به‌وه
چوه‌ ریزی کافران .

۳ - جوۆی سێ یه‌م : بێ باوه‌پری شک و گومان :
خودای گه‌وره ده‌فه‌رموی ﴿ وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ
قَالَ مَا أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَذِهِ أَبَدًا * وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنِ

---

(۱) واته کرنووشی ریزلێنان .

رددت إلى ربي لأجدن خيرا منها منقلبا * قال له صاحبه وهو
يحاوره أكفرت بالذي خلقك من تراب ثم من نطفة ثم سواك
رجلا * لكننا هو الله ربي ولا أشرك بربي أحدا ﴿ الكهف
(٣٥، ٣٦، ٣٧، ٣٨) .

واته : کاتی له گه‌ل هاورێ پرواداره‌که‌ی چوو بۆ ناوباخ
و به‌هه‌شته‌که‌یه‌وه له‌و کاته‌دا سته‌مکار بوو ، و زوڵمی
له‌خۆی کرد به‌هۆی بێ باوه‌ری ، ووتی : من له‌و به‌روایه‌دا
نیم هه‌رگیز نهم باغ و باخچانه له‌ناو بچن ، وه له‌و
به‌روایه‌ش دانیم روژی دوا‌یی هه‌بیت ، وه من دنیام نه‌گه‌ر
پاش مردن زیندوو بکریتمه‌وه و بگه‌ریتمه‌وه لای خودا ، بێ
گومان نه‌و کاته به‌هه‌شت و باغانی چاکترم ده‌ست ده‌که‌ویت
، دوا‌یی هاوه‌له‌ پرواداره‌که‌ی پێ ی گووت : تۆ بێ باوه‌ر
به‌ویت به‌و خودایه‌ی که تۆی له‌ خۆت درووست کردووه .
پاشان له‌دلوپه‌ ناویک ، ننجاریکی خستووی و تۆی کرد به
پیاویکی ته‌واو . به‌لام من ته‌نها (الله) به‌ په‌روه‌ردگاری
خۆم داده‌نیم و هاوبه‌شی بۆ به‌یارنا‌ده‌م .

٤ - جوړی چوارهم : بټی باوه‌پری زوو وهرگیتړان :
 خودای گه‌وره ده‌فرموی ﴿... والذین کفروا عما أنذروا
 معرضون﴾ الاحقاف (٣)

واته : نه‌وانه‌ی بټی پروان ، روو وهرده‌گیتړن له‌وه‌ی که بټی
 ی ده‌ترسینرت واته : روو له نایین وهرده‌گیتړن .

٥ - جوړی پینجهم : بټی باوه‌پری دوو رووی :
 خودای گه‌وره ده‌فرموی ﴿ذلك بأنهم ءامنوا ثم کفروا
 فطبع علی قلوبهم فهم لا یفقهون﴾ المنافقون (٣) .

واته : نه‌وانه له پیتشدا پروایان هیتا (پاشان کافر بوون
 و له‌سهری به‌رده‌وام بوون -) بټیه خودای گه‌وره موړی
 کوفری له‌سهر دلی دان . نه‌وانه هه‌رگیز تټی ناگه‌ن
 دووهم : بټی باوه‌پری بچووک :

نهم جوړه‌یان مروث له میلله‌تټی نیسلام ناباته دهره‌وه و
 بریتټی یه له :

کوفری نیعمه‌ت :

خودای گه‌وره ده‌فرموی ﴿و ضرب الله مثلا قرية كانت

آمنة مطمئنة يأتيها رزقها رغداً من كل مكان فكفرت بأنعم الله
 فاذاقها الله لباس الجوع والخوف بما كانوا يصنعون ﴿ النحل
 (١١٢) .

واته : خودا نمونه دهك ديتيتته وه به دي يه ك كه له
 نه ميني و دلنيابي دا ده ژيان و رزقيان بۆ ده هات له هه موو
 شوتنيك ، به لام بئ باوه بوون به نيعمه ته كاني خودا ننجنا
 خودا جلي برسپه تي و ترسيتي به بهردا كردن و پي ي چه شتن
 به هوي نهو كرده وانه ي نه نجاميان ده دا .

دوو روويي (النفاق) دوو جوړه

يه كه م : دوو روويي بيرو باوه ي : خاوه نه كه ي له
 هه ره ژيره وه ي ناگري دۆزه خه هه روه كو خودا ده فرموي ﴿ ان
 المنافقين في الدرك الأسفل من النار ﴾ النساء (١٤٥) ،
 نه مهش شهش جوړي هه ن :

١ - باوه نه بوون به پيغه مبه ر ﷺ و به درۆ
 خستنه وه ي .

٢ - باوه نه بوون و به درۆ خستنه وه ي به شيك له وه ي

پیتغه مبهەر ﷺ پئی رهوانه کراوه .

۳ - رق بوونه وه له پیتغه مبهەر ﷺ .

۴ - رق بوونه وه له به شیک له وهی که پیتغه مبهری خودا ﷺ پئی رهوانه کراوه .

۵ - دلخۆش بوون به (لاوازی) نزم بوونه وهی ئایینی پیتغه مبهەر ﷺ .

۶ - دلخۆش نه بوون به سهر کهوتنی ئایینی پیتغه مبهەر ﷺ .

دووههم : دوو روویی کرداری :

پیتغه مبهری خودا ﷺ دهفه رموی « آية المنافق ثلاث ، إذا حدث كذب ، وإذا وعد أخلف ، وإذا أومن خان »
وفي رواية « وإذا خاصم فجرء وإذا عاهد غدر » متفق عليه .

واته : نیشانهی دوو روو سێ شته (١) نه گهر قسهی کردوو درۆ دهکات (٢) نه گهر به لێن بدات به جێ ناگهیه نێ (٣) نه گهر نه مانه تی لا دابنرێ خیانه تی تیدا دهکات . له گیرانه وهیه کی تر دا هاتوو (٤) نه گهر کێشهیه کی هه بێ

هه‌میشه به‌ناهه‌ق ره‌فتار ده‌کات (۵) نه‌گه‌ر په‌یمانیکه
به‌ست نه‌وا ده‌یشکیتیت و غه‌دری تیدا ده‌کات .

مانای (طاغوت) و سه‌ره‌کی ترین

جۆره‌کانی

یه‌که‌م شتی که خودای گه‌وره له‌سه‌ر ئاده‌میزادی فهرز کرد
بریتی بوو له‌ به‌روانه‌ بوون به‌ طاغوت و به‌روا هیتان به‌ خودا
، هه‌روه‌کو ده‌فهرموی ﴿ ولقد بعثنا فی کل رسولاً ان اعبدوا
الله واجتنبوا الطاغوت .... ﴾ النحل (۳۶) .

واته : ئیمه‌ بۆ هه‌ر گه‌لیک نیردر اوێکمان ناردوو به‌ بۆ
نه‌وه‌ی پی‌یان رابگه‌یه‌نی که خودا به‌رستن و خوێان له
طاغوت به‌دوور بگرن .

جا چۆنیه‌تی باوه‌ر نه‌بوون به‌ طاغوت ، اته : به‌روات
وابی په‌رستنی هه‌ر شتیگه‌ جگه‌ له‌ خودا به‌تال و پووچه‌له‌ و
وازی لی‌ بیتییت ، و لی‌ ی‌ دوور که‌وتیه‌وه‌ رقت لی‌ ی‌
بیته‌وه‌ هه‌روه‌ها نه‌وانه‌ی که‌ شوێنیان که‌وتوون و په‌رستنیان
بۆ نه‌نجام ده‌ده‌ن به‌ کافریان دا بنییت و دژایه‌تیان بکه‌یت .

پیتغمبه‌ر ﷺ پئی ره‌وانه کراوه

۳ - رق بوونده له پیتغمبه‌ر ﷺ

۴ - رق بوونده له به‌شیک له‌وهی که پیتغمبه‌ری خودا ﷻ

پئی ره‌وانه کراوه

۵ - دلخۆش بوون به (لاوازی) نزم بوونده‌وهی نایینی

پیتغمبه‌ر ﷻ

۶ - دلخۆش نه‌بوون به‌سەر کهوتنی نایینی پیتغمبه‌ر ﷻ .

دووهم : دوو روویی کرداری

پیتغمبه‌ری خودا ﷻ ده‌فرموی « آية المنافق ثلاث ،

إذا حدث كذب ، وإذا وعد أخلف ، وإذا أوعن خان »

وفي رواية « وإذا خاصم فجرء وإذا عاهد غدر » متفق

عليه

واته نیشانه‌ی دوو روو سێ شته (١) نه‌گهر قسه‌ی

کردوو درۆ ده‌کات (٢) نه‌گهر به‌لێن بدات به‌جێ ناگه‌یه‌نن

(٣) نه‌گهر نه‌مانه‌تی لا دابنرێ خیانه‌تی تیدا ده‌کات له

گیڕانه‌وه‌یه‌کی تر دا هاتوو (٤) نه‌گهر کێشه‌یه‌کی هه‌بن

همميشه به ناهمق رهفتار دهكات (۵) نه گهر په يمانيكي به ست نهوا دهيشكينييت و غه دري تيدا دهكات .

ماناي (طاغوت) و سهره كي ترين

جوره كاني

په كه م شتي كه خوي گه وړه له سهر ناده ميزادي فهرز كرد برتي بوو له پروانه بوون به طاغوت و پروا هيتان به خودا ، هروړه كو ده فرموي ﴿ ولقد بعثنا في كل رسولا ان اعبداوا الله واجتنبوا الطاغوت .... ﴾ النحل (۳۶) .

واته : نيمه بو هر گه ليك نيردراو يكممان ناردووه بو نه وه ي پي يان رابگه يه نتي كه خودا بپه رستن و خويان له طاغوت به دوور بگرن .

جا چوني هتي باوهر نه بوون به طاغوت ، اته : پروات و ابني په رستني هر شتيك جگه له خودا به تال و پووجه له و وازي لي بينييت ، و لي ي دوور كه ويته وه رقت لي ي بييته وه هروړه ها نه وانه ي كه شوتينيان كه وتوون و په رستنيان بو نه نجام ده دن به كايريان دا بنييت و دژايه تيان بگه يت .

وه چۆنیه تی باودر بوون به خودا نهوه یه که بروات وایی
 تنها خودا په رستراوی به ههقه و پیوسته تنها نهو
 بپه رستری ، نابین جگه لهو په رستراوی تر بپیار بدریت . و
 گشت جوړه کانی په رستنی بویه دلسۆزی بۆ نه نجام بدهیت و
 نه هلی نیعمات خۆشبویت و دۆستایه تیان له گه لدا بکهیت ،
 ههروه ها دژایه تی نه هلی شیرک بکهیت و رقت لێ یان
 بیتهوه .

ئا نهوه میلله تی (ئیبراهیم) دکه هه ر که سێ خۆی به
 شوین که و تووی نه زانی نهوا گه مره و نه زانه .. به لێ هه ر
 نه م سه رداریتی یه یه که خودای گه رره هه والی پتداوین و
 داوای لێ کردوین تا شوین پێ یان هه لگرین . هه روه کو
 ددنه رمیت ﴿ قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ . وَالَّذِينَ مَعَهُ
 إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَاءُ مِنْكُمْ وَمَا نَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى
 تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ ﴾

واته : له راستیدا پتشنگی و سه رمه شقی یه کی باش

خودای گه وره ده فەرموئ ﴿ اَلَمْ اَعٰهْدْ اِلَيْكُمْ يَا بَنِي اٰدَمَ اَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ﴾ یس (۶۰) . واته نهی نه وهی ناده می نهی په یمانی نه ودم لئ ودرنه گرتن که شهیتان مه په رستن . چونکه د ورژمنیکې ناشکرایه بوئید .
دوهمه : نه و کار به دهسته (حاکم) ه سته مکار دی
 حوکمه کانی خودا ده گورئ .

خودای گه وره ده فەرموئ ﴿ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ يَزْعُمُوْنَ اَنَّهُمْ ءَامَنُوْا بِمَا اَنْزَلَ اِلَيْكَ وَمَا اَنْزَلَ مِنْ قَبْلِكَ يَرِيْدُوْنَ اَنْ يَتَحٰكَمُوْا اِلَى الطَّاغُوْتِ وَقَدْ اُمِرُوْا اَنْ يَكْفُرُوْا بِهٖ وَيَرِيْدَ الشَّيْطَانُ اَنْ يَضِلَّهُمْ ضَلٰلًا مُّبِيْدًا ﴾ النساء (۶۰) .

واته : نایا نه وانه نابینن که خویان به پروادار ده زانن به وهی بو توو به وهی له پیش تو هاتو ته خواره . که چی ده یانه ویت بو حوکم کردن بچن بو لای طاغوت ، له کاتیکدا فەرمانیان پئ دراوه که پروایان پئ نه بئ . (بنی گومان) شهیتان دده وئ گومرایان بکات و له ریگه ی راست دوریان بخاته وه به جوړیک که گه پانه وه یان زور دور بئ .

سَنَیْهِم : نهو که سهی حوکم دهکات به غهیری نهوهی
خودا ناردوویره تی

خودای گه وره دهفه رموی ﴿... و من لم يحکم بما أنزل
الله فأولئك هم الکافرون﴾ المائدة (۴۴) .

واته هه رکه سنی حوکم نهکات بهوهی که خودا ناردوویره تی
یه خواره وه ، نا نهوانه کافرن .

چوارهم : نهو که سهی بانگه شهی نهوه دهکات که گوايه
زانیاری نهیئنی (علم الغیب) ده زانیی خودای گه وره
دهفه رموی ﴿عالم الغیب فلا یظهر علی غیبه أحد﴾ إلا من
ارتضى من رسول فإنه یسلک من بین یدیہ ومن خلفه رسدا ﴿
الجن (۲۶، ۲۷) .

واته : خودا زانیایه به هه موو شته نهیئنی یه کان ،
که سیک نی یه که خودا زانیاری یه نهیئنی یه کانی بۆ
ناشکرا بکات ، ته نها نیردراویکی خوی نه بیی که خوی بیی
ی رازی بیی (جا فریشته بیی یا ناده میزاد) ، به لام
به شیهو کی وا نهوانه ی له گه ل ده نیری که له پیشیه وه و له
دواوهن بۆ نهوهی له یادی نه چیتسه وه و لی ی تیکه ل نه بیی و

بپارێزێ .

وه دهفرموی ﴿ و عنده مفاع الغيب لا يعلمها الا هو
ويعلم ما في البر والبحر وما تسقط من ورقة الا يعلمها ولا
حبة في ظلمات الأرض ولا رطب ولا يابس الا في كتاب
مبين ﴾ الانعام (٥٩) . واته : كليلی نهیتنی یه کان لای
خودایه ، کهس نایزانی تهنها خوی نه بی . وه دهزانی چی
ههیه له ناو ووشکانی و ده ریا داو هه رگه لایه ک بوهریت (یا
هه ر شتییک بکهویت) نهو بی ی ناگاداره و دهیزانی ،
وه دهزانی هه ر ده نکیتیک هه رچه نه ده بچووک بی له ژیر زهوی
دابێ وه هه ر شتیکی ته ر یا ووشک هه مووی له لایه ن خودا
نووسراوه .

پێنجهم : نهو که سه ی ده په رستری و رازی یه به
نه نجامدانی په رستن بۆ .

ههروه کو خودا دهفرموی ﴿ ومن يقل منهم اني اله من
دونه فذلك لجزيه جهنم كذلك لجزي الظالمين ﴾ الانبياء
(٢٩) . واته هه رکه سه ی بلتی من په رستراوێکم بیتجگه له
خودا ، نهوا پا داشتی ده دهینه وه به دۆزه خ ، هه ر به م

شیوه‌یه‌ش پاداشتی سته‌مکاران ده‌دینه‌وه . (واته :
نه‌وانه‌ی خویان به‌په‌رستراو زانیوه) .

- ناده‌میزاد نابیته‌پروادار به‌خودا ، مه‌گه‌ر له‌کاتیکا
که‌پروای نه‌بی به‌طاغوت . خوی گه‌وره‌ده‌فرموی
﴿... فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللّٰهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ
بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ البقرة (۲۵۶) .
واته : هه‌رکه‌سی کافر بی (بی پروا بی) به‌طاغوت
و پروای به‌خودا هه‌بی . نه‌وا ده‌ستی گرتووه‌به‌ده‌سته
به‌ندیکی تووند . که‌هه‌رگیز ناپچه‌ی و لی‌ی جیا نابیته‌وه .
خودای گه‌وره‌ش بیسه‌ره‌به‌هه‌رچی بوتری و زانیاه‌به
هه‌موو کرده‌وه‌ی به‌نده‌کانی .

نهم‌نایاته‌نه‌وه‌ده‌رده‌خات ، که‌ده‌بیته‌هه‌موو جو‌ره‌کانی
په‌رستن ته‌نها بو‌خودای تاک و بی‌هاوتا نه‌نجام بدری و به
هیچ شیوه‌یه‌ک هیچ جو‌رتکیان بو‌غه‌یری خودا نه‌نجام
نه‌دری .

والحمد لله الذي بنعمته تتم الصالحات ..

